

Kovács Levente

Fóliázógép, árazógép, árleolvasó és mérleg használata

NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Élelmiszerek és vegyiárúk forgalmazása

A követelménymodul száma: 0007-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-022-30

Milyen különbségek lehetnek a munkavégzés során használt eszközök tekintetében egy kisebb és egy nagyobb alapterületű boltban használtak között?

Ön vásárlóként igénybe szokta venni a nagyobb üzletekben a vevők kényelmére és a pontos ártájékoztatásra szolgáló árellenőrző készülékeket! Milyen negatív és pozitív élményei vannak a készülékkel kapcsolatban?

Mely helyiségekben található meg a következő eszközök az üzletekben?

Fóliázógép: _____

Árazógép: _____

Árleolvasó készülék: _____

Mérlegek: _____

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

1. A FÓLIÁZÓGÉP HASZNÁLATA

1.1. A csomagolásról

- A csomagolás általában a termelés befejező szakasza.
- Az áruk minőségének megőrzését, a felhasználókhöz, illetve a fogyasztókhoz való eljuttatását biztosítja a csomagolás.
- A csomagolással szemben egyre inkább nő a fogyasztók igénye.
- A csomagolás nem lehet megtévesztő!
- A csomagolásnak hűen kell tükrözni az áru minőségét, nem vezetheti félre a vásárlót.
- A csomagolás "NÉMA ELADÓJA" az árunak!

1.2. A csomagolás célja

- Az áru minőségének megóvása, védelme.
- Alkalmasnak kell lennie az áruforgalomra.
- Információt kell hordoznia.
- Vevőbarátnak kell lennie.
- A környezetet védenie kell.
- A visszatérő (több utas), többszörösen felhasználható csomagolásoknak gazdaságosnak és környezetkímélőnek kell lenniük.
- Az ún. "eldobó" csomagolások végül hulladékká válnak, az eldobó csomagolások alkalmazása pazarló és rendkívül környezetszennyező tevékenység!
- A csomagolás a termeléstől a fogyasztóig végig kíséri az árut.

1.3. A csomagolással szemben támasztott követelmények

- Az áruvédelem a legfontosabb követelmény.
- A logisztikai követelmények (az áru útján a termeléstől a felhasználásig).
- Marketing és kereskedelmi követelmények (a csomagolás fontos reklámhordozó).
- Hatósági követelmények (megfelelő ártájékoztató).
- A csomagolás gazdaságossága.
- Az optimális csomagolás (vevőbarát, informál, védő)!
- A csomagolás rendelkezik: védő (pl: biztonsági gyermekzárral ellátott termékek), alkalmassági, információ-hordozó, és vevőbarát funkcióval.

A gyorsan növekvő, nagymennyiségű hulladék környezetbarát ártalmatlanítása óriási gondot jelent!

A csomagolási hulladék jelentős részét másodnyersanyagként ismételten hasznosítják!

1.4. A csomagolás kedvezőtlen környezeti hatásai csökkenthetők

- "Többutas" betétdíjas csomagolások nagyobb számú elterjesztésével, bevezetésével.
- A csomagolási hulladékok szelektív gyűjtésével, újrahasznosításával.
- A takarékos anyag és energia felhasználással a csomagolóiparban.
- Környezetbarát, környezettudatos csomagolások alkalmazásával, használatával.

Környezeti szempontból a papír és a fa kedvező csomagolásnak tekinthető. A felesleges túlcsoomagolás többletköltséggel jár, a helytelen csomagolás viszont árukárosodást okoz.

1.5. Az áruk csomagolásának rendszerezése

1. Az áruforgalomban való részvételi ideje szerint:

- Eldobó csomagolás
- Visszatérő csomagolás

2. A csomagolás helye szerint:

- Ipari csomagolás (originál)
- Kereskedelmi csomagolás

3. Felhasználási cél szerint:

- Szállítási csomagolás
- Gyűjtő csomagolás

2. A FÓLIÁZÓGÉP

Ezek a kis gépek (szeletelő-, aprító- és csomagológépek) egyrészt a bolti dolgozók munkáját segítik, másrészt szolgáltatást is nyújtanak a vásárlók részére.

A fóliázógép az élelmiszeripari termékek habtálcás csomagolására alkalmas legegyszerűbb gép.

A tálcás csomagológép: zöldségek, gyümölcsök, sajtok, felvágottak, gyümölcszések, húsfélék előrecsomagolására alkalmasak.

Hálózáró gép: Ömlesztett áruk (burgonya, hagymafélék, narancs, stb.) vásárlói egységcsomagba való kiserelését teszi lehetővé.

1. ábra Fóliázógép és a hozzá tartozó csomagolóanyagok

2.1. A fóliázógép kereskedelmi jelentősége

- Alkalmazásával növekedhet az üzletünk forgalma.
- Lerövidíti a vásárlási időt, az így csomagolt termékek ízlésesek, higiénikusak, könnyen kezelhetőek lesznek.

2.2. A fóliázógép főbb részei

1. Fólia tartó henger pár
2. Árutároló asztal
3. Fóliavágó húr vagy teflon bevonatú szál – FIGYELEM: VESZÉLYFORRÁS!
4. Hegesztő asztal – FIGYELEM: VESZÉLYFORRÁS!
5. Kapcsolók: hőfokszabályzó, ki és bekapcsoló gomb
6. Hálózati csatlakozó
7. Tapadó gumiláb
8. Csomagolóeszközök: fólia, habsztirol tálca

2.3. A fóliázógép használata során alkalmazandó munkavédelmi szabályok

- Szilárd alapra helyezzük a gépet.
- Nedvességtől, hőtől mentes helyre.
- Munkakezdés előtt ellenőrizni kell, hogy hibátlan-e a gép.
- Figyeljünk arra, hogy a csatlakozó vezeték sértetlen legyen!
- Üzemelés közben gumiszőnyeg vagy szagmenetes fadobogó illetve gumitalpú cipő használata kötelező!
- Hibás berendezést, gépet csak szakember javíthat!
- Tisztítása csak kizárólag kikapcsolt állapotban történhet!

2.4. Tilos!

- Folyadékokat csomagolni a készülékkel!
- Tanulóknak felügyelet nélkül bekapcsolni a készüléket!
- Üzemeltetés közben kezünkkel a vágó húrhoz vagy a teflon bevonatú vágó részhez érni, illetve a hegesztő asztalhoz nyúlni!
- A gép működése során takarítást végezni, a gép közvetlen környezetében!
- Hibás, sérült kikapcsolóval illetve csatlakozóval működtetni a készüléket.
- Hibás gépet üzembe helyezni, üzemeltetni!

A készülék használata és üzemeltetése során mindig tartsuk be a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat!

2.5. A fóliázógép használata

1. Helyezzük a habtálcára a becsomagolni kívánt árufeleséget!
2. A tálcán lévő termékre kézzel kell ráhelyezni a sztreccsfóliát.
3. Majd a tálca aljára átlapozni az élelmiszeripari célra alkalmas sztreccsfóliát.
4. Ezt követően enyhe nyomó mozdulattal a tálcát a meleg lapra kell nyomni, ahol megtörténik a fólia összehegesztése.
5. A meleg lap hőmérséklete állítható.

2. ábra Fóliázógéppel történő munkavégzés az Interspar áruházban

3. ábra Fóliázógép – Tálacsomagoló és a hozzá tartozó csomagolóanyagok

3. AZ ÁRAZÓGÉP HASZNÁLATA

3.1. A fogyasztói ár feltüntetése¹

A termék ára nagyban befolyásolja a vásárlók döntését. A kereskedőknek törvényi kötelezettségük a termékek fogyasztói árának feltüntetése.

Az áru fogyasztói forgalomba hozatalakor a forgalmazó köteles – külön jogszabályban meghatározottak szerint – a fogyasztót írásban tájékoztatni az eladási árról és az egységárról, vagy a szolgáltatás díjáról.

Az eladási árnak, illetve a szolgáltatás díjának a ténylegesen magyar forintban fizetendő (bruttó) összeget kell tükröznie, azaz tartalmaznia kell az ÁFA, valamint az egyéb kötelező terhek összegét is. Szabálytalannak minősül, ha a forgalmazó a terméken csak a nettó árat szerepelteti, mert az ár feltüntetésének már tartalmaznia kell az általános forgalmi adót (ÁFA).

Nem megfelelő eljárás, ha bármely termék vagy szolgáltatás árát kizárólag más ország fizetőeszközének megfelelően (például: euróban) írják ki. Ez leggyakrabban nyaralóhelyeken vagy szállodákban fordul elő.

Amennyiben az árut kirakatban helyezik el, úgy a kirakatban is szerepelnie kell a termék árának.

Az árcímkét úgy kell elhelyezni, hogy az minden körülmények között felismerhető, jól olvasható legyen.

Az ár mellett fel kell tüntetni a termék egységárát is. Az egységár a hasonló rendeltetésű termékek árainak összehasonlítását segíti elő. Az egységár a SI rendszerben meghatározott mértékegységekre, vagy darabra vetített árat jelöli. Az egységárat egy mértékegységnyi árura vonatkozóan, az árunak megfelelő mértékegységgel együtt kell kiírni! (pl: Ft/kg, Ft/t, Ft/l, Ft/ml, Ft/db, stb.²

Nem kell egységárat feltüntetni:

- Az 50g, 50ml, vagy 5cm alatti csomagolási egységű vagy méretű,
- az automatákból árusított,
- az egy csomagban lévő,
- készletben árusított,
- az eredeti árral megegyező,
- a különleges díszcsomagolású, valamint
- élelmiszerek esetében az ételek készítéséhez egy csomagban összeállított árukon.

¹ Kunvári Enikő – Rozsonics Angéla: Kereskedelmi ismeretek a modulrendszerű képzéshez, KIT Kiadó, Budapest, 2009.

² www.nfh.hu, Jó ha tudjuk! sorozat, az árfeltüntetéséről, (2010.07.05.),

Az ártájékoztatást főszabályként a terméken, annak csomagolásán vagy a termékhez egyéb módon rögzítve kell elhelyezni.

Azokban az esetekben, ahol a termék jellegéből, különösen a méretéből vagy a forgalmazás körülményeiből adódóan (pl: mélyhűtött áruk) ez nem lehetséges, a termék mellett elhelyezett egyedi árkiíráson (polccímken), illetve árjegyzéken kell a ténylegesen fizetendő árról a vásárlókat tájékoztatni. Ezeknek az alkalmazása csak akkor megfelelő, ha az áru és a hozzárendelt fogyasztói ár egyértelműen, könnyen beazonosítható.

4. ábra Polcsínben elhelyezett elektronikus polccímke³

Az elektronikus (vonalkódos) árleolvasó készülék alkalmazása nem mentesíti a kereskedőt az ártájékoztatási kötelezettsége alól.

Az egységáras, csomagolás nélkül értékesíteni kívánt áruk esetén, az árat tárolóedényen, illetve a polcon, az áru megnevezésére és a mennyiségi egységre vonatkozóan jól azonosíthatóan kell feltüntetni.

Egyes termékeken az ár – a termék jellegéből adódóan – egyedileg nem tüntethető fel (például: csattok, szegek, cérnák stb.) ilyenkor az adott áruféleség felett vagy mellett elhelyezett feliratok tájékoztatják a vásárlókat az árról.

Átmeneti engedmények esetén, a megváltozott áron kívül jól látható feliratokon arról is tájékoztatni kell a vevőket, hogy meddig vásárolhatnak a kedvezményes áron.

³ http://www.laurel.hu/upload/M_tiny/Image/hirek/zbd_CSIK%281%29.jpg,004.jpg,(2010.07.05.)

Vonalkódos áruazonosítás esetén az árfeltüntetési kötelezettségnek úgy tesz eleget az üzlet, hogy a kódhoz rendelt árat is feltüntetik a nyomtatásra kerülő árucímkén.

Napjainkban az áruk döntő részét már a gyártók ellátják vonalkóddal. A kereskedelmi egység pénztárterminálja a vonalkódhoz hozzárendeli a központi számítógépbe betáplált eladási árat. Ilyenkor a vevő tájékoztatása az eladási árról történhet a terméken egyedileg elhelyezett árcímkével, vagy a polcokon elhelyezett árfeltüntetéssel. A vonalkódos áruazonosítást alkalmazó egységekben a saját csomagolású termékek árucímkéjének is tartalmaznia kell a vonalkódot.

3.2. Jó ha tudjuk...

Ha több eladási ár vagy szolgáltatási díj van egyidejűleg feltüntetve a terméken, a vállalkozás köteles azok közül a legalacsonyabbat alkalmazni.

- A szolgáltatás díjáról, vagy ha a szolgáltatás díja előre nem meghatározható, akkor annak kiszámítási módjáról, könnyen hozzáférhető árjegyzéken kell a fogyasztókat tájékoztatni (pl: felszolgálati díj, házhozszállítási díj, stb.)
- A forgalmazónak (kereskedőknek) kötelessége a betétdíjas termékek köréről és annak mértékéről, azok forgalmazása helyén és a visszaváltásra kijelölt helyen a vásárlókat tájékoztatni.
- A kereskedőknek a göngyöleg visszaváltást abban az esetben is biztosítani kell, ha a betétdíjas terméket nem az üzletében vásárolták, de egyébként az adott csomagolóeszközt forgalmazza.
- A visszaváltási kötelezettség vonatkozik azokra a göngyölegekre is, amelyek az általa forgalmazottakkal, azonos jellemzőkkel bírnak, azonos rendeltetésűek és egy terméktípusba tartoznak.
- A kereskedő köteles készpénzben visszafizetni a betétdíj összegét, vagy a vásárló kérésre az újabb termékvásárlásnál azt a vételárba beszámítani.
- A göngyöleg visszavételekor a kereskedő nem számíthat fel alacsonyabb árat annál, mint amit a betétdíjas termékért a vásárlás során felszámítottak.

A kereskedőknek az eladási árat úgy kell feltüntetniük, hogy a vásárlók számára egyértelmű legyen, hogy a termék mellett, annak csomagolásáért is külön díjat kell fizetni.

- Jogszerűnek akkor tekinthető, az ártájékoztatás, ha a ténylegesen fizetendő ár tartalmazza a betétdíj mértékét, és ez utóbbira külön felhívjuk a figyelmet, például 655Ft (az ár tartalmazza a betétdíj összegét is: 50Ft).
- Vásárláskor a számlán kötelező a betétdíj összegét elkülönítve feltüntetni a betétdíjas termék áráról.
- Az akcióban részvevő termékek esetében a kedvezményes eladási és egységárat kell feltüntetni az azokra vonatkozó általános szabályok szerint.

FÓLIÁZÓGÉP, ÁRAZÓGÉP, ÁRLEOLVASÓ ÉS MÉRLEG HASZNÁLATA

- Kizárólag a kedvezmény feltüntetésének mértéke (például: -30%, -10.000Ft) nem elegendő, ugyanis akciós termékek esetén is mindig a ténylegesen fizetendő árról kell tájékoztatni a vásárlókat.
- Előfordulhat, hogy az "akciós ár" fajlagosan magasabb az akcióban részt vevő azonos fajtájú, más kizserelésű termék áránál.
- Az akciós egységár feltüntetése különösen az ilyen cikkek vásárlásakor nyújt segítséget.

Az akciós termékeket úgy kell elhelyezni, hogy jól megkülönböztethetők legyenek az akcióban részt nem vevő termékektől.

5. ábra Kedvezmény feltüntetése egy ártáblán⁴

⁴ <http://bocsek.freeblog.hu,005.jpg>,(2010.07.05.)

6. ábra Polcsínben elhelyezett papír alapú polccímke⁵

⁵ <http://bocsek.freeblog.hu,006.jpg>,(2010.07.05.)

3.3. Az árazógép használata

Az árazást minél előbb a raktárakban, illetve az árjelölőkészítő helyiségekben kell elvégezni.

Ha a terméket egyenként árazzuk, figyelniük kell arra, hogy:

- az árazás során az áru ne sérüljön,
- az árcédula könnyen eltávolítható legyen, és
- semmiképp ne takarja el a termék feliratait.

Az a legjobb, ha az áru csomagolásán, azonos helyen található az árcímke, ezzel a pénztáros munkáját is megkönnyítjük.

7. ábra Árazógép

3.3.1. Az árazás menete

1. Az árazó gépbe fűzzük be az árazócímkéket tartalmazó szalagot.
(A befűzés módja géptípusonként eltérő!)
2. Állítsuk be az árazógép felső részén található árbeállítón az áruhoz tartozó egységárat, illetve az áruhoz tartozó mértékegységre vetített egységnyi árat is.
3. Kezdjük meg az árazást.
4. Határozott mozdulatokkal, egymást követve, minden termékre helyezzünk el egy árcímkét.

5. Az adott egységben már jellemzően kialakított helyre helyezük el a terméket az árcímkét, úgy hogy a pénztáros könnyedén megtalálhassa a terméket az árcédulát. (Ez csak abban az esetben igaz, ha a boltban nem működik vonalkódos áruazonosítás!)

3.4. Az elektronikus árfeltüntetés – az elektronikus polccímke jelentősége

Az Elektronikus polckijelző a hagyományos polccímkéket váltja fel, számos előnyt biztosítva az üzlet részére:

- Az akciós árak képzése a nap végére nem jelent problémát, egy gombnyomással megoldható.
- A holt időszakok száma csökkenthető. Lehetőség van bevezetni az ún. „Happy Hour” kedvezményeket a holt időszakokra. Egy gombnyomással megoldható.
- Az üzleteknek nem kell több büntetést fizetni a kassa és a polcon lévő áreltérés miatt. (Az egyik magyar áruházlánc a 2006-os évben több mint 100.000.000Ft büntetést fizetett az eltérő árak miatt.)
- Az árak mindig egyezni fognak a polcon és a kasszájánál. Így a vásárlók mindig elégedetten távozhatnak az üzletből.
- Az EURO fizetőeszközre átállás csupán egy gombnyomás. Nem kell napokra bezárni az üzletet, mint ahogy történt több EU-s országban.
- A sok „átcímkézés” már nem jelent gondot az elektronikus polckijelzővel. Sok idő és adminisztráció spórolható meg! Lehetőség van az árakat változtatására egyetlen gombnyomással!

Amint a rendszerben ármódosítást hajtottunk végre, az új ár megjelenik a polckijelzőn is. Ha a polccímke nem igazolja vissza az ármódosítást, akkor a rendszer figyelmeztet.

8. ábra Elektronikus polccímke⁶

9. ábra Elektronikus polccímke egy élelmiszerüzletben⁷

⁶ <http://www.szintezis.hu/?p=elektronikus.polccimke,008.npg>,(2010.07.05.)

⁷ <http://www.szintezis.hu/?p=elektronikus.polccimke.referenciakepek,009.jpg>,(2010.07.05.)

4. AZ ÁRLEOLVASÓ HASZNÁLATA

Az árleolvasó/árellenőrző készülékek főképpen a kiskereskedelmi egységek számára kerültek kifejlesztésre.

Az árellenőrző készülék az üzletekben a termékek vonalkódja alapján azok árát leolvassa és a kijelzőn megjelenítve, közli a vásárlóval.

Az árellenőrző fáradhatatlanul válaszol a kíváncsi vásárlók kérdéseire, függetlenül attól, hogy hétfő, vagy éppen péntek délután van.

10. ábra Árleolvasó készülék⁸

4.1. Az árleolvasó készülékek használata:

1. A vásárló az áru vonalkódját a szkener ablak elé helyezi.
2. A vonalkód sikeres leolvasása után, a vásárló figyelmének felhívása végett, növekszik a megvilágítás erőssége, és hangjel hallatszik.
3. A kijelzőn megjelenik a termék megnevezése és a hozzá rendelt ár.
4. Használata egyszerű, és nem igényel a vevők részéről különleges ismereteket.

⁸ <http://www.vonalkodcentrum.hu/index.php?page=164,010.jpg>,(2010.07.05.)

4.2. A készülék technikai jellemzőiről

- Az árellenőrző LAN hálózatra van kötve, az áruk adatbázisa és a kiszolgáló program pedig az irányító számítógépre van telepítve.
- A vonalkód leolvasása a leolvasott kód továbbítását eredményezi a számítógépre, az áru megnevezése és ára az árellenőrző kijelzőjére kerül megküldésre.
- Az árubázis központi memóriája megkönnyíti az áruadatok aktualizálását, és biztosítja a gyors reagálást a leolvasott vonalkódra, több eszköz üzemelése esetén is.
- A burkolat anyaga biztosítja a tartósságot, csökkentve a tudatos rongálás kockázatát.
- Az árellenőrzőkben megvilágított folyadékkristályos kijelzőt alkalmaztak (2x20 jel).
- A kijelzett jelek nagyok (9mm) és jól olvashatók.
- Az árellenőrző passzív üzemidejében a készülék kijelzőjén reklám üzenetek jeleníthetők meg.
- A készülék elhelyezésekor fontos szempont, hogy az árellenőrzőt a vevő számára könnyen megközelíthető helyeken rögzítsük, mint pl. polcok, oszlopok végén.
- A különféle felületekre való rögzítést teszi lehetővé a rögzítőlemez, melyre a telepítés során felfüggesztik az árellenőrzőt, majd zárral és kulccsal blokkolják.
- Ez a megoldás szükség esetén lehetővé teszi a könnyű leszerelést, viszont megfelelő védelmet nyújt illetéktelen személyek hozzáférése és lopás ellen.

5. ÚJDONSÁG A VÁSÁRLÓI ASSZISZTENS

11. ábra Vásárlói asszisztens a "Jövő áruházában" – Árleolvasó funkcióval⁹

⁹ http://www.laurel.hu/hu/termek/megoldasok/a_jovo_aruhaza,011.jpg,(2010. 07.05.)

A vásárlói asszisztens személyes bevásárló rendszer, amelynek segítségével, egy adatgyűjtővel a vásárlók saját maguk gyűjtik össze a vásárolni kívánt árukat úgy, hogy közben a termékadatbázisból részletes információkat láthatnak a termékekről.

A vásárlás végén az eszköz átadja a kasszának az összegyűjtött tételeket, így a vásárlóknak nem kell kipakolni azokat a pultra (kivéve ellenőrzéskor), és gyorsabban át tudnak haladni a pénztáron.

12. ábra Vásárlói asszisztens használat közben¹⁰

6. INFORMÁCIÓS KIOSZK

Árellenőrző kiosk, mely a termék alap adatain (név, ár, akció, mennyiségi egység) túl egy termékadatbázisból kiírja a termékek összetevőit (energia, zsír, szénhidrát, stb....), leírását és képét is meg lehet jeleníteni.

¹⁰ http://www.laurel.hu/hu/termekek/megoldasok/a_jovo_aruhaza,012.jpg,(2010.07.05.)

13. ábra Információs kiosk – Árleolvasó funkcióval¹¹

¹¹ http://www.laurel.hu/hu/termekek/megoldasok/a_jovo_aruhaza, 013.jpg,(2010.07.05.)

7. MÉRLEG HASZNÁLATA

7.1. A mérlegekről¹²

Mérlegekre leggyakrabban élelmiszerüzletekben, a csemegepultban, valamint a zöldség-gyümölcs, hús-hentesáru, péksütemények, eladásakor van szükség.

Bár a csomagolástechnika lehetővé, az önkiszolgáló értékesítés pedig szükségessé teszi, hogy az áruk nagy része fogyasztási egységekbe csomagolva érkezzen a boltba, egyes áruféleségek boltban történő mérésére is szükség van áruátvételkor, a vásárló kívánságára a pultnál, vagy bolti előrecsomagolásakor.

A mérés, s ezt követően a mért súly és az egységár szorzataként a fizetendő összeg megállapítása a hagyományos mérleg alkalmazásával az értékesítés egyik legidőigényesebb mozzanata.

A ma már általánosan elterjedt korszerű elektronikus mérleg azonban teljesen eleget tesznek a mérlegekkel szemben támasztott követelményeknek: gyorsak, pontosak, megbízhatóak, az eladó helyett a méréssel szinte egy időben a fizetendő összeget is megállapítják.

Az önkiszolgáló értékesítés térhódításával egyre több előrecsomagolt, lemért áruval találkozhatunk, mégis nagy szükség van a mérleg jelenlétére a kereskedelemben. Segítséget nyújt az áruátvételnél, az árulőkészítésnél, és még a készletek ellenőrzésénél is.

7.2. Mérleg típusai használati helyük alapján:

1. Asztali mérleg
2. Raktári mérleg

Ahogy a név is utal rá, az utóbbit a **raktárakban**, az előbbit pedig az **eladótérben** alkalmazzuk.

Raktári mérleg:

Hagyományos fajtája a tolósúlyos raktári mérleg és a körszámlapos gyorsmérleg, ma már azonban többnyire elektronikus mérleget használnak. Az áruátvételnél jellemzően nagyobb mérőképességű elektronikus mérleget használnak napjainkban.

¹² Kunvári Enikő – Rozsonics Angéla: Kereskedelmi ismeretek a modulrendszerű képzéshez, KIT Kiadó, Budapest, 2009.

14. ábra Tolósúlyos raktári mérleg¹³

¹³ <http://www.metripod-m93.hu/uploaded/200tolo.jpg,014.jpg>,(2010.07.05.)

15. ábra Körszámlapos gyorsmérleg¹⁴

16. ábra Raktári lapmérleg¹⁵

¹⁴ <http://www.hasznalt-uzletberendezes.hu/termekek/00c61271245568.jpg>, 015.jpg,(2010.07.05.)

¹⁵ <http://www.metripond-m93.hu,016.jpg>,(2010.07.05.)

17. ábra Tőkehús előkészítőben található elektronikus mérleg

Asztali mérlegek:¹⁶

Az asztali mérlegeket az eladótérben és az árulókészítő helyiségben használják. Az ún. gyorsmérlegek 1926-ban a mérésben minőségi változást hoztak, mert megszüntették a súlyfelrakással járó aprólékos játszadozást. Elnevezésük innen ered, bár ma már gyors mérlegeknek nem tekinthetők. A már használatos gyorsmérlegek többsége **egyenlőkarú billenősúlyos** vagy **egyenlőkarú "felrakósúlyos" mérleg**.

¹⁶ Kunvári Enikő – Rozsonics Angéla: Kereskedelmi ismeretek a modulrendszerű képzéshez, KIT Kiadó, Budapest, 2009.,150. oldal – 152. oldal

A billenősúlyos mérlegnél az árutányérhoz vonórúddal kapcsolt billenősúly mértékéig (általában 1 kg) a mérleg számlapján a mutató elmozdulása jelzi a mért áru súlyát.

- Amikor az árutányérra árut helyezünk, a tányér lesüllyedése a hozzá kapcsolódó billenősúlyt kimozdítja nyugalmi helyzetéből.
- A billenősúly elmozdulásának hatására a hozzákapcsolt mutató is elmozdul, és a számlapon a mért áru súlyát jelzi.
- Ha a mérleg mutatója eléri a számlap határát, mert az áru súlyosabb, akkor a súlytányérra súlyt, illetve súlyokat kell helyezni.

A mérleg egyik tányérjára az árut teszik, a másikra pedig a hitelesített súlyokat. Amikor a két tányér egyensúlyba kerül, akkor a mérleg toronyrészében lévő számskála segítségével állapítható meg, hogy az áru súlya mennyivel haladja meg a felrakott súlyok tömegét.

18. ábra Billenő súlyos asztali mérleg

Az ún. felrakósúlyos gyorsmérleg a súlyok felrakását maga végzi, ha a talpuzaton lévő csavart elforgatjuk.

- A mérőkarra emelt súlyt a számlap alatti számtárcsa mutatja.
- Az áru súlyát ennek a súlynak és a mutató által jelzett értéknek az összege adja.

A gyorsmérlegek használatakor az eladó szorozta be a mért súlyt az egységárral, ez lassította a kiszámlálást és sokszor bizalmatlanságot is ébresztett a vevőben a számolás pontosságát illetően.

Az optikai árszámoló gyorsmérlegek az eladó helyett számolták ki az áruért fizetendő összeget is.

- Az eladó a mérleg jobb oldalán lévő karral beállítja az egységárat, s a mérlegre helyezi az árut.
- A mért áru és a fizetendő összeg a mérleg bal ablakán olvasható le.
- A szorzóhenger és a kilogrammsúlyok szorzatának lehetséges kombinációjaként kb. 180 000 beszorzott ár megállapítására voltak képesek ezek a mérlegek.

Napjainkban már csak elvétve láthatjuk a boltokban mind a billenősúlyos, mind az optikai árszámoló mérlegeket.

A mérlegek technikailag viszonylag gyorsan fejlődtek, s mára már a gyorsmérlegektől az optikai árszámoló mérlegeken keresztül eljutottunk az elektronikus mérlegekhez, melyek számos előnnyel rendelkeznek:

Gyorsak, pontosak, megbízhatóak, használatuk egyszerű, segítségükkel leegyszerűsödik az eladó munkája. A méréssel egyidőben a fizetendő összeget is kiszámítják.

Az elektronikus árkijelző mérlegeken már nem beállító karral, hanem billentyűvel – a legkorszerűbbeken, szenzoros billentyűmezőn – kell az egységárat beállítani. Az elektronika árat szoroz, s a digitális kijelző mind az eladó, mind a vevő felé megjeleníti a mért súlyt, egységárat és a fizetendő összeget.

Általánossá vált az elektronikus árszorzos és az elektronikus automata mérlegek használata. Az elektronikus árszorzos mérlegeken lehet beállítani az egységárat, és az megjelenik a digitális kijelzőn a mért súly és a fizetendő végösszeggel együtt.

19. ábra Digitális tornyos mérleg

20. ábra Digitális árcímkét készítő asztali mérleg

Az automata elektronikus mérlegeket akár a vevő is kezelheti. Ezek a fizetendő összeg megállapításán és a digitális kijelzésén túl blokkot adnak (öntapadós címkét) áraznak, illetve nyomtatnak, memóriájukban egységárakat (50–250 árat is) tárolnak.

Napjainkban, az önkiszolgáló üzletekben már automata elektronikus mérlegekkel is találkozhatunk. Fő jellegzetessége, hogy nem személyzet, hanem a vásárló kezeli. A mérlegeken piktogramok (ábrák) láthatók, illetve a termékekhez kódot rendelnek. A lemért áruféleség ára a mérleg memóriájában található. A fizetendő összeg megállapítása után öntapadós címkét adnak ki, mely tartalmazza az áru nevét, súlyát, egységárát, végösszegét, és esetenként vonalkódot is.

Hátrányként értékelhető ennél a mérlegtípusnál, hogy a vevők számára visszaélésre ad lehetőséget, emiatt néhány üzletben újra visszatértek a személyzet általi mérések.

Az automata elektronikus mérlegek a memóriájukban tárolják az egységárakat. Ezenél elegendő, ha megnyomjuk az egyes termékeknél elhelyezett felirattal vagy ábrával jelző gombot, a terméket ráhelyezzük a mérlegre, és a kijelzőn azonnal megjelenik a mért súly, az egységár és a fizetendő összeg. Egyúttal kinyomtatja a gép az öntapadós árcímkét is.

21. ábra Automata elektronikus mérleg

22. ábra Az elkészült (vonalkóddal ellátott) árcímke

7.3. Az új generációs mérlegek

A jövőben induló, működő kereskedelmi egységek egyik legjellegzetesebb és talán a legnagyobb átalakuláson átesett eszközei az új mérleg családok lesznek. Ezek a mérlegek már nem „csak” mérlegek, hanem ettől sokkal többek, sőt némi túlzással ezek sokat tudó számítógépek, amik „mellesleg” mérleg funkciókat is ellátnak.

Alakfelismerős önkiszolgáló mérleg:

Ezeknek az eszközöknek a bemutatását kezdjük a legelején, az alakfelismerős önkiszolgáló mérlegeknél:

- Ezek a mérlegek képesek olyan szinten kiszolgálni a vevőket, hogy a vevőnek ki sem kell választani a vásárolt terméket a mérlegen található piktogramok közül, vagy kódok közül, mert a mérlegre szerelt kamera képes az árut felismerni a saját adatbázisából és mivel a súlyát „tudja”, mert a vevő ráhelyezte a mérlegtálcára, ezért nyomtathatja is a címkét egyetlen gomb megnyomására.

Két kijelzős mérlegek:

Szintén ebbe a mérleg családba tartoznak azok a mérlegek, amelyek két kijelzővel rendelkeznek. Ezek a mérlegek funkcionalitásukban olyan szolgáltatásokra képesek, amik teljesen megváltoztatják a mérlegekről eddig alkotott víziókat.

- Az eladó felőli kijelző, egy érintőképernyős monitor, amin az eladó végzi a tevékenységet.
- Ez a felület nagyon tág határok között testre szabható, átalakítható.
- Szinte tetszőleges számú gombot lehet létrehozni, amiknek eltérő funkciókat adhatunk.
- A vevő felőli kijelzőn, a kijelző felső 20%-ában az éppen mérlegelt cikk adatai láthatóak, de a kijelző 80%-ában bármit megjeleníthetünk.
- Mi is az a bármi? Például folyamatosan váltakozva reklámokat, jeleníthetünk meg, melyek segítségével újabb vásárlásokra ösztönözhetjük a vevőinket. Felhívhatjuk a vevők figyelmét arra, hogy pl. friss zöldségek, vagy friss élő hal érkezett a kereskedelmi egységbe, stb.

23. ábra Alakfelismerős mérleg¹⁷

¹⁷ http://www.laurel.hu/hu/termekek/megoldasok/a_jovo_aruhaza,023.gif,(2010.07.05.)

24. ábra Két kijelzős érintőképernyős mérlegek¹⁸

25. ábra Pultba építhető mérleg szkennelő funkcióval¹⁹

¹⁸ http://www.laurel.hu/hu/termek/megoldasok/a_jovo_aruhaza,024.jpg,(2010.07.05.)

7.4. A mérőeszközök hitelesítéséről

A hatályos előírások szerint, csak hitelesített mérőeszközt szabad használni.

- A hitelesítés alapja egy követelményrendszer amelynek, a mérlegnek meg kell felelnie.
- A legfontosabb követelmény, hogy a mért érték a mérési hibahatáron belül legyen.
- A sikeres hitelesítést a mérésügyi szerv mértékHITELESÍTŐJE által felhelyezett, hitelesítést tanúsító jel igazolja két évig, ha a hitelesítés során felhelyezett lezáró bélyegek is sértetlenek.
- A tanúsító jelben az MKEH (Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal) vagy az OMH (Országos Mérésügyi Hivatal) név kerül feltüntetésre.
- A mérleget újra kell hitelesíttetni, ha a hitelesítés két éves érvényessége lejárt, vagy ha a mérleget javították, vagy a lezáró bélyegzések megsérültek.

7.5. A mérlegkezelés szabályai

1. Tárázzunk mérés előtt!

A tárázás arra szolgál, hogy a mérlegre helyezett áru nettó súlyát mutassa méréskor a mérleg. Ehhez le kell mérni, és be kell állítani a csomagolóeszköz súlyát, majd ezt követően gombbal, tárcsával, egyéb a mérleg jellegétől függő módon „nullázni” kell a mérleget. A tárázást követően a mérleg által mutatott érték a nettó súly lesz.

2. A mérleg teherbírását ellenőrizni kell! Tilos a mérleget a megengedett súlyhatáron túl terhelni!

A mérleg terhelhetősége: az a legnagyobb tömeg, amely a mérleg károsodása nélkül megmérhető. Ezt gyárilag határozzák meg, és legtöbbször a mérlegen (mérlegkarba ütve) jelölik.

3. Mindig tiszta legyen a mérleg!
4. A vízszintezést ellenőrizni kell! Ennek ellenőrzéséhez a legtöbb mérlegnél meg kell nézni, hogy a levegőbuborék a vízszintjelző közepén van-e. A beállításhoz általában a beszabályozó lábakat használhatjuk. Ha a vízszintezés nem megfelelő, akkor a mérleg pontatlanul mérhet.
5. Mérés után a mérleget tehermentesíteni kell (vegyük le az árut)!
6. A mérlegen tartósan terhet tartani nem szabad!
7. Mérleget csak mérésre szabad használni! (Tilos rajta írni, csomagolni!)
8. Az árut tilos a mérlegre rádobni!

¹⁹ [http://www.szintezis.hu/?p=beepitheto.vonalkod.olvasok,025.jpg,\(2010.07.05.\)](http://www.szintezis.hu/?p=beepitheto.vonalkod.olvasok,025.jpg,(2010.07.05.))

9. A mérleget szabályosan, szilárd felületen kell felállítani (vízmérték, tárazás, lengéscsillapító)!

7.6. Az áru lemérése a következőképpen történhet a csemegepultban

1. Az eladó a csomagolópapírt a mérlegre helyezi.
2. Tárazza a mérleget, ami azt jelenti, hogy a mérleg a papír súlyával együtt is nulláról indítja a mérést.
3. Ráhelyezi a lemérni kívánt árut.
4. A gép megállapítja a súlyt.
5. Az eladó beüti, az áru kódját vagy megadja az egységárat (ez mérlegenként változó).
6. A mérleg kiszámolja a fizetendő összeget, amely megjelenik a digitális kijelzőn (a kijelzőt a vevő és az eladó is természetesen látja).
7. A mérleg elkészíti az árcímkét.
8. A mérlegről leveszi az árut az eladó.
9. A pulton elvégzi a csomagolást.
10. Elhelyezi a becsomagolt terméken az árcímkét.

26. ábra Árcímkét készítő mérleg

27. ábra Elektronikus mérleg billentyűmezője

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

Nézzen körül gyakorlati munkahelyén használnak-e fóliázó, árazó, árleolvasó készülékeket és mérlegeket! Ismertesse, hol használják, melyik osztályon ezeket a készülékeket az Önök egységében?

Töltse ki az alábbi táblázatot!

Szempont	Fóliázógép	Árazógép	Árleolvasó	Mérleg
Hol található meg az egységen belül a készülék?				
A készülék pontos megnevezése, típusa:				
Milyen funkciókkal rendelkezik?				

A készüléket már én is használtam gyakorlati munkám során: használtam /nem használtam				

2. feladat

A kabinet oktatás keretében szakoktatójuk irányításával végezzenek csomagolási gyakorlatokat fóliázógép segítségével! Különböző árucikkek habtálcás csomagolását végezzék el, mint pl: zöldség-gyümölcs árúk, szeletelt sajtok, teasütemények, nápolyik, stb.! A tanulók tartsanak a készülék kezeléséről szóló balesetvédelmi és munkavédelmi oktatást társaiknak!

FIGYELEM! A munka során tartsák be a gép kezelésére vonatkozó munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat!

3. feladat

A kabinet foglalkozás keretében, szakoktatójuk irányításával minden tanuló tanulja meg és gyakorolja az árazógépbe való árazócímke befűzésének menetét!

- Néhány kiválasztott cikket árazzanak bel!
- Az árcímkén, szereplejen az egységár és a mértékegységre vetített egységnyi ár is! (A tanulók számolják ki az adott termékre vonatkozó egységnyi árat!)

Az árazás megkezdése előtt beszéljék meg, milyen szabályok vonatkoznak az árfeltüntetésére! (pl: hová szabad árazni, hová nem szabad árazni, stb.)

4. feladat

Keressenek fel egy közeli szupermarketet vagy hipermarketet a kabinet foglalkozás alkalmával! Figyeljék meg, hogy a vásárlók milyen sűrűn használják az árelenőrző készüléket! Próbálják ki Önök is a készüléket! Szűrőpróbaszerűen válasszanak ki 10 darab cikket és ellenőrizzék le a készüléssel a cikkek fogyasztói árát! Egyeztessék a gép által mutatott és polcsínben feltüntetett árat! Amennyiben lehetőség nyílik rá, kérdezzék meg az egységvezetőt a következőkről:

- Mikor került felszerelésre az árelenőrző készülék az üzletbe?
- Milyenek a vezető tapasztalatai a készülékről?
- Mennyire megbízhatóan működik a készülék?
- A vevők igénybe veszik-e a készüléket a vásárlásaik során?

- Hogyan történik az információval való ellátása a készüléknek?
- Egyéb: az Ön kérdései!

Készítsenek feljegyzést az interjúról!

Feljegyzéseim: _____

5. feladat

A kabinet teremben vagy a tanboltban illetve a gyakorlati munkahelyen végezzenek mérési gyakorlatokat billenő súlyos és elektronikus digitális asztali mérleggel! Minden tanuló gyakorolja a különböző mérlegeken történő mérést!

Játszanak szituációs játékot a szakoktatójuk instrukciói alapján! (pl: Kiszolgálási gyakorlatok (pl: kiszolgálás a csemege osztályon), a szituációs gyakorlat része legyen a kommunikáció a vásárlóval, mérés, csomagolás, és az árazás művelete is)

Megoldások

1. feladat

Az elkészült adatokkal és információkkal feltöltött táblázat.

2. feladat

Az elkészült habtálcás, fóliázott árucikkek.

3. feladat

Az árazógépekbe befűzött szalagok. A beárazott termékek. Beszélgetés az árfeltüntetés szabályairól.

4. feladat

A megfigyelések tapasztalatai. Az árellenőrzési próbák. Az árak összevetése. Az interjún készített tanulói feljegyzések, jegyzetek.

5. feladat

A mérlegeken történő mérések. Szituációs játékok elvégzése.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Ismertesse a fóliázó gép főbb részeit!

MUNKANYAG

2. feladat

Határozza meg azokat a szabályokat, melyeket a fóliázógép használata során be kell tartania!

MUNKANYAG

3. feladat

Ismertesse az árazógéppel történő árazás menetét!

4. feladat

Ismertesse az árleolvasó gép használatának lépéseit!

5. feladat

Mutassa be az önkiszolgáló mérleg főbb előnyeit és hátrányait!

Előny:

Hátrány:

MUNKANYELVI

MEGOLDÁSOK

1. feladat

fólia tartó henger pár, árutároló asztal, fóliavágó húr vagy teflon bevonatú szál, hegesztő asztal, kapcsolók: hőfokszabályzó, ki és bekapcsoló gomb, hálózati csatlakozó, tapadó gumiláb,

Csomagolóanyagok: Fólia, habsztirol tálca

2. feladat

- Szilárd alagra helyezzük a gépet.
- Nedvességtől, hőtől mentes helyre.
- Munkakezdés előtt ellenőrizni kell, hogy hibátlan-e a gép.
- Figyeljünk arra, hogy a csatlakozó vezeték sértetlen legyen!
- Üzemelés közben gumiszőnyeg vagy szagmentes fadobogó illetve gumitalpúcipő használata kötelező!
- Hibás berendezést, gépet csak szakember javíthat!
- Tisztítása csak kizárólag kikapcsolt állapotban történhet!

3. feladat

1. Az árazó gépbe fűzzük be az árazócímkéket tartalmazó szalagot.
(A befűzés módja géptípusonként eltérő!)
2. Állítsuk be az árazógép felső részén található árbeállítón az áruhoz tartozó egységárat, illetve az áruhoz tartozó mértékegységre vetített egységnyi árat is.
3. Kezdjük meg az árazást.
4. Határozott mozdulatokkal, egymást követve, minden termékre helyezzünk el egy árcímkét.
5. Az adott egységben már jellemzően kialakított helyre helyezzük el a terméket az árcímkét, úgy hogy a pénztáros könnyedén megtalálhassa a terméket az árcédulát. (Ez csak abban az esetben igaz, ha a boltban nem működik vonalkódos áruazonosítás!)

4. feladat

1. A vásárló az áru vonalkódját a szkener ablak elé helyezi.

2. A vonalkód sikeres leolvasása után, a vásárló figyelmének felhívása végett, növekszik a megvilágítás erőssége, és hangjel hallatszik.
3. A kijelzőn megjelenik a termék megnevezése és a hozzá rendelt ár.
4. Használata egyszerű, és nem igényel a vevők részéről különleges ismereteket.

5. feladat

Egy lehetséges megoldás:

Előny: nem igényel eladói közreműködést, önkiszolgáló egységekben kiválóan alkalmazható, gyors, pontos, precíz, árcímkét készít, stb.,

Hátrány: személytelenebbé válik az értékesítés, a vásárlók részéről visszaélésre adhat alkalmat üzemeltetése, idősebb vásárlók nem érthetnek a kezelésükhöz, stb.

MUNKKANYAG

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Erdélyiné Reményi Hajnalka – Kovács Sándorné: Kereskedelmi alapismeretek és alapgyakorlatok, Tankönyvmester Kiadó, 2004.

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Alapozó kereskedelmi ismeretek és gyakorlatok, KIT Kiadó, 2007.

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Kereskedelmi és vállalkezési ismeretek I. A kereskedelmi munka személyi és tárgyi feltételei, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Rt., Budapest, 1996.

Kunvári Enikő – Rozsonics Angéla: Kereskedelmi ismeretek a modulrendszerű képzéshez, KIT Kiadó, 2009.

Metripod Plus Mérlegtechnika Kft., CAS – 15 M-H típusú Árszorzós mérleg, Felhasználói Kézikönyv, 2004.03.01.

Stágel Imréné: Milyen eszközöket használunk a termékek átvételének előkészítése, átvétele, mozgatása során? Mire kell ügyelni ezek használatánál?, NSZFI, TÁMOP 2.2.1

<http://www.vonalkodcentrum.hu/index.php?page=164>

http://www.laurel.hu/hu/termek/megoldasok/a_jovo_aruhaza

<http://www.nfh.hu>

<http://www.szintezis.hu>

AJÁNLOTT IRODALOM

A kereskedelmi egységekben használt gépek és berendezések, eszközök használati-kezelési útmutatói

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Alapozó kereskedelmi ismeretek és gyakorlatok, KIT Kiadó, 2007.

Interneten található aktuális anyagok a fóliázógép, az árazógép, az árleolvasó, és a mérleg jellemzőiről, használatáról

Metripod Plus Mérlegtechnika Kft., CAS – 15 M-H típusú Árszorzós mérleg, Felhasználói Kézikönyv, 2004.03.01.

Szakmai folyóiratok aktuális cikkei a témával kapcsolatban: Progresszív magazin, Mai Piac magazin, Élelmiszer magazin, Trade Magazin, Kosár fogyasztóvédelmi magazin

MUNKANYELVI

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:

Nagy László főigazgató